

LUNDS
UNIVERSITET

CTR / Judaistik

Johan Åberg

Judisk humor och modernitet: exemplet Sholem Aleichem

Identitet a la psykologi / psykoanalys: välutvecklad identitet = bestående samstämmighet inom sig själv och ett delande av betydelsebärande beståndsdelar med andra

Etnisk identitet 1) hur individ uppfattar gruppens kännetecken och i vilken mån dessa uppfattas vara del av ens eget jag (t.ex. religiös och nationell komponent)
2) de känslor jaget har gentemot gruppen, dess medlemmar och särmärken, liksom i vilken mån medlemskapet i denna grupp uttrycks i ens sätt att leva

Kulturell identitet Övergripande beteckning på de olika sätt på vilka människor / grupper definierar och positionerar sig själva utifrån föreställningar om kultur och kulturella skillnader.
1) Essentiell syn: Identitet = statiskt / stabil / oföränderligt
2) Konstruktionistisk syn: Identitet = icke-essentiell / föränderlig / processartad

Frågan om judisk identitet dyker först upp i och med upplysningen

Haskala-rörelsen

Napoleons "Sanhedrin" 1807

=> judisk pluralism

reformjudendom

konservativ judendom

ortodox judendom

sekulär judendom

Scholem Aleichem 1859–1883 första stapplande författarstegen
1883–1892 produktiv tid / personlig konkurs
1892–1898 figurerna Menachem Mendel och Tevje der Milkhiger ser dagens ljus
1899–1905 sionism och nostalgi
1906–1916 ständigt på resande fot / sjuklig

On account of a hat / Iber a hitl (1913)

"högtidsnovell" baserad på bekant vits med två förändringar: hatt & tågkontext

Att fundera / samtala om

hur signalerar texten att huvudpersonen är en shlemiel?

vad lär texten oss om förhållandet mellan judar och ickejudar i 1800-talets Ryssland?

vilken bild av den judiska shtetln återges i texten?

hur används de två metaforerna »hatt» (hattbytet) och »tåg» i texten, och vad kan

dessa lära oss om judisk identitet och modernitet?

För mer kött på benen, se artiklarna "Inside Sholem Shachnah's Hat" och "Trains and Train Travel in Modern Yiddish Literature" (länkar via "Mitt kursbibliotek")

JOHAN ÅBERG

Lunds universitet • Judaistik

Centrum för teologi och religionsvetenskap

Allhelgona kyrkogata 8, 223 62 Lund

Tel dir 046-222 43 33 • Fax 046-222 44 26

E-post Johan.Aberg@teol.lu.se • www.teol.lu.se/judaistik